

INTERVIEW: SÓNIA ANICETO

Met combinaties van olieverf, draden, borduursels en stoffen creëert Sónia Aniceto indrukwekkende mozaïeken. Verbeelding en herinneringen komen samen in fascinerende werken: lege zwembaden, portretten, monsters, een doolhof. Sónia Aniceto is geboren in Portugal, maar woont en werkt in Brussel.

Kun je iets vertellen over je artistieke achtergrond?

‘Generaties lang komen er geen kunstenaars voor in mijn familie, maar sinds ik een pen kan vasthouden, heb ik de behoefte mezelf te uiten door te tekenen en te schilderen. Werken met textiel kwam later, volgens mij is dat een verborgen erfenis uit de familie. Mijn familieleden - moeder, tante, oma - heb ik altijd zien borduren of kantwerken. Als tiener voelde ik daar niets voor, je associeerde het indertijd met de traditionele rol van vrouwen. De mogelijkheden begon ik pas te zien toen ik me op de Kunstacademie in Lissabon verdiepte in de techniek van wandtapijten. Geleidelijk ben ik textiele werkvormen gaan combineren met schilderen.’

Wat zijn je favoriete onderwerpen? Hoe kies je je thema's?

‘Vanaf mijn eerste jaren op de Kunstacademie in Lissabon ben ik geïnteresseerd in “het geheugen”, in onze herinneringen. In herinneringen vinden we onze individualiteit terug, maar ook ons bewustzijn. We proberen vast te stellen hoe onze geschiedenis er uitziet, maar dat levert nooit een waarheidsgetrouw beeld op. We vervormen het verleden. Hoe je beelden van vroeger oproept, is me steeds meer gaan obsederen.

‘Vroeger heb ik wel met familiefoto's gewerkt, maar het gaat in mijn werk niet om persoonlijke herinneringen. Mijn serie over lege zwembaden geeft een indruk van mijn onderzoek naar herinneringen. Een verlaten zwembad is een metafoor voor afwezigheid, voor leegte, maar het kan ook een ruimte zijn die zijn eigenlijke betekenis heeft verloren. We kunnen al onze angsten, wensen en fantasieën er op projecteren. In dat beeld kan de toeschouwer op zoek gaan naar zijn plaats tussen heden en verleden, tussen fictie en werkelijkheid.’

Wat wil je vooral beklemtonen als je mensen verbeeldt?

‘Dat hangt van het werk af. Soms is het sensualiteit, een andere keer dubbelzinnigheid, breekbaarheid, kracht, of een combinatie daarvan. Het fascineert me hoe emoties kunnen vervagen. Handen kunnen teder en speels zijn, maar ook dreigend of manipulerend.’

Geloof je in inspiratie? Zijn er kunstenaars die je bewondert?

‘Ik geloof niet in inspiratie in de romantische zin. Inspiratie komt terwijl je werkt. Maar er zijn wel momenten waarop je over meer mentale kracht beschikt, of waarop je meer de noodzaak voelt om te werken. Goede kunst inspireert me: film, hedendaagse dans, sommige schilderijen.’

Vertel eens iets over je techniek? De materialen die je gebruikt?

‘Vaak begint het met schilderen. Ik werk in lagen en pas graag de oude techniek van glaceren toe. Je creëert een illusie van licht en diepte. Er ontstaat een glad oppervlak dat als een spiegel contrasteert met de weefsels en de warme uitstraling van draden.

Wat textiel betreft gebruik ik graag bedrukte stoffen, zoals “toile de joue”, stoffen met een klassieke afbeelding uit de 18de eeuw, want ik vind het leuk om te spelen met anachronismen. Maar ik pas ook weefsels toe met lijn- en ruitpatronen, die populair, universeel en grafisch zijn.

In mijn borduursels probeer ik een samenspel van draden te creëren, als spinnenwebben die recht op de kijker lijken af te komen. Mijn werk roept de illusie op van tastbaarheid, een sensuele ervaring waardoor de kijker het zou willen aanraken.'

Je combineert onder andere borduurwerk met schilderen. Waarom dit samenspel?

'In mijn kunst is de ontmoeting tussen schilderen en textiel het centrale punt. Draden vormen de verbinding tussen de verschillende lagen van wat ik wil zeggen. Schilderen creëert illusie, licht, een soort droom terwijl je waakt.'

'Textiel zorgt voor nabijheid, het roept het verlangen op aan te raken, het is soms alsof het fysiek binnendringt bij de kijker. Borduursels scheppen een speciaal soort intimiteit. Borduren is eeuwenlang gezien als kunstnijverheid. Door schilderen en borduren te combineren rebelleer ik tegen de traditionele rangorde. Ik streef naar een totale symbiose tussen schilderen en textiele technieken, zodat ze één medium worden.'

Je werkt individueel, maar geeft ook les en werkt voor de Brusselse Opera. Hoe red je dat?

'Mijn werk bij de opera heeft mijn liefde voor textiel versterkt. Ik heb er bijvoorbeeld geleerd hoe je een professionele naaimachine gebruikt. Soms zet ik een schilderij op als een decor. Ik ben bij de opera gestopt toen ik les ging geven. Ik geniet nu van de wisselwerking met leerlingen. Bovendien ontkom ik zo aan het isolement van het atelier.'

Je hebt succes. Wat verwacht je van de komende jaren?

'Ach, succes... Zelf ben ik altijd kritisch en hard over mijn werk. Wat de toekomst betreft kan ik me voorstellen dat er meer abstracte elementen in mijn figuratieve werk komen. En ik wil nog andere textiele technieken toepassen. Maar verder? Internationale aandacht zou fijn zijn. En een groter atelier!'

KUNSTENAAR

MAGAZINE

INTERVIEW: SONIA ANICETO
KUNSTTAFEL: PORTRET SILHOUET

INSPIRATIE: HET TEKENKABINET
A GLOBAL TABLE: FRANS HALS MUSEUM

LAATSTE ADEM: MATISSE
INSTRUCTIEF: JURIDISCH ADVIES

47

03/11/17